

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Polička

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Polička leží v Pardubickém kraji a tvoří 1 z 15ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- počtem 19 671 obyvatel, z nichž 8 903 žije v jádrovém městě, je 4. nejmenší;
- počtem 20 obcí je 5. nejmenší;
- rozlohou 273 km² je 7. nejmenší.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Pardubickém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Polička	20	19 671	8 903	273
Hlinsko	22	21 265	9 972	247
Lanškroun	22	23 101	10 124	275
Litomyšl	35	26 841	10 178	337
Svitavy	28	31 762	17 027	352
Vysoké Mýto	40	32 602	12 429	282
Průměr za kraj	30	34 429	16 546	301

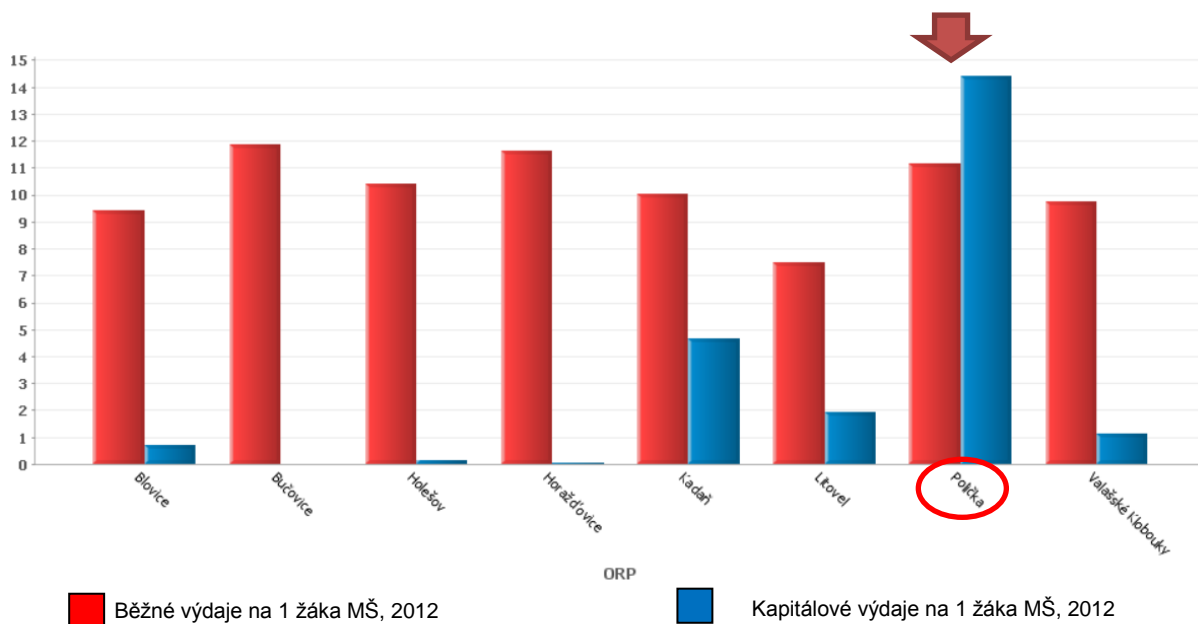
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Pardubického kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 19.400 – 20.000 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Dačice, Jaroměř, Kaplice, Nové Město na Moravě, Mikulov, Český Brod);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 19 – 20 obcí (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Blovice, Bučovice, Horažďovice, Kadaň, Litovel, Holešov, Valašské Klobouky);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 8.700 – 9.000 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Dobříš, Hořice, Lovosice, Lysá n. Labem, Milevsko, Tišnov).

2. Předškolní a školní vzdělávání

Z hlediska předškolního a školního vzdělávání je v případě SO ORP Polička zajímavé především srovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky mateřských škol** mezi obvody s podobným počtem obcí. Obě dvě sledované veličiny patřily svou úrovní mezi nejvyšší – běžné výdaje byly 3. nejvyšší (11,2 tis. Kč/žáka) a kapitálové dokonce úplně **nejvyšší** (14,4 tis./žáka).

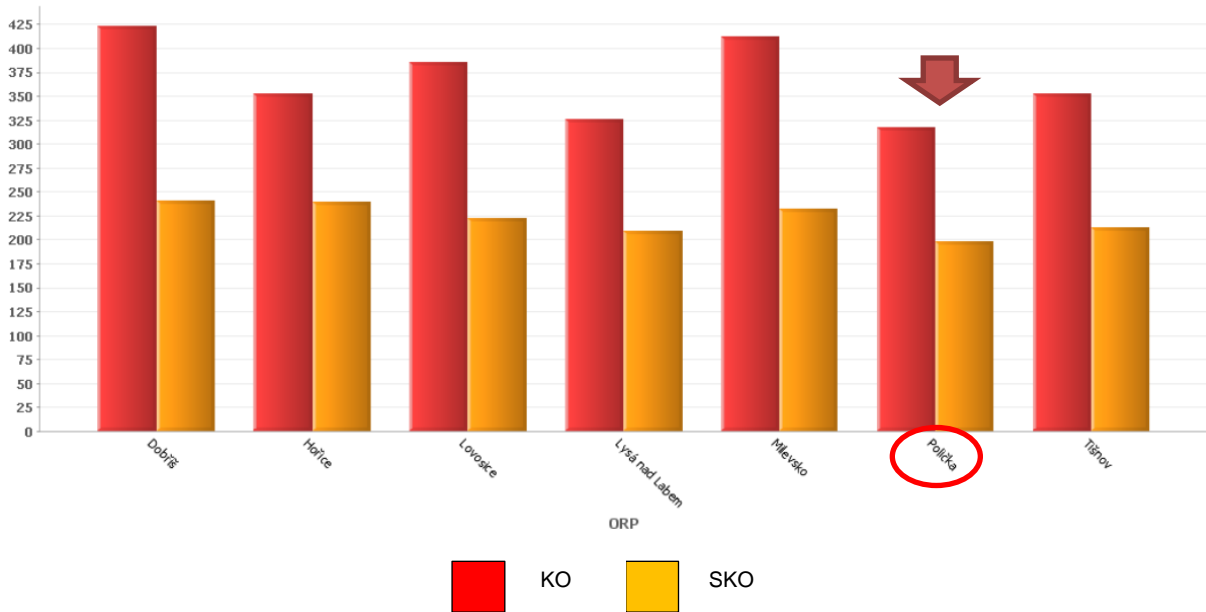
Obrázek 1: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 19 – 20) na žáka MŠ (v tis. Kč)

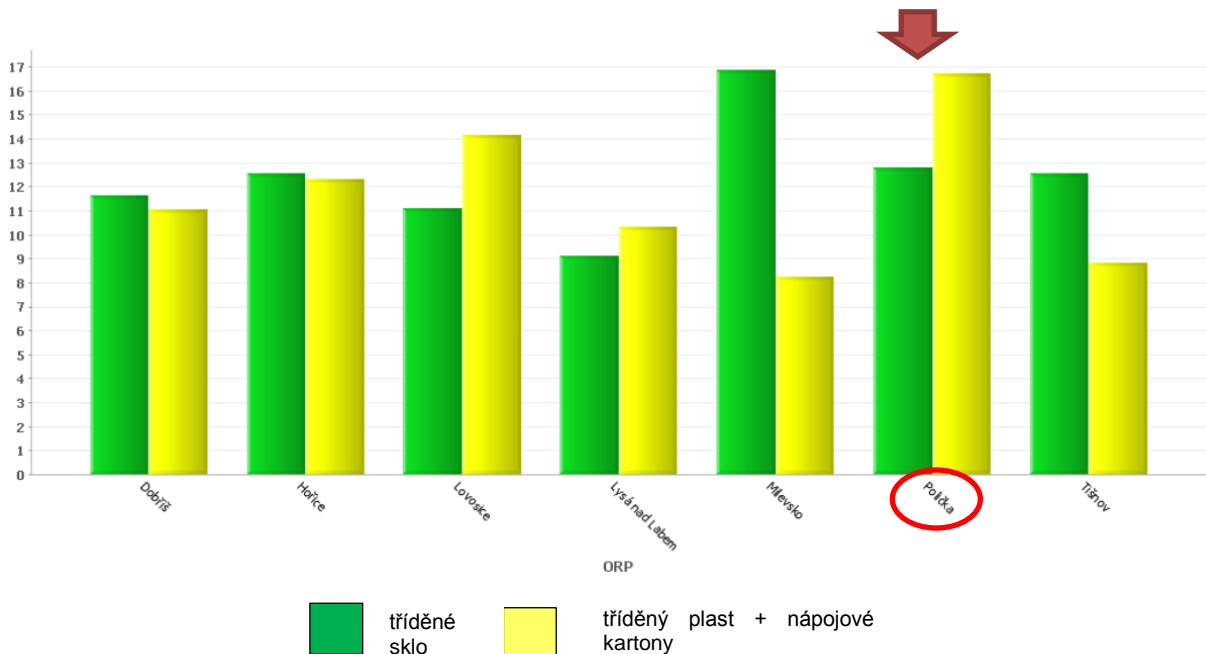
3. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **měrné produkce komunálního, smíšeného komunálního odpadu** (dále KO a SKO) a **tříděného odpadu**. Produkci KO je SO ORP Polička na posledním místě ve srovnávané skupině obvodů (vybraných dle velikosti jádrové obce) s celkovou výší 317 t/1.000 obyv., produkcí SKO rovněž – 198 t/1.000 obyv. Naopak produkce tříděného odpadu je u poličského obvodu vysoká: u skla činí 12,8 t/1.000 obyv. (2. nejvyšší) a u plastu včetně nápojových kartonů 16,7 t/1.000 obyv. (zcela nejvyšší). Situaci znázorňují obr. č. 2 a 3.

Obrázek 2: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 8.700 – 9.000 obyv.; v t/1.000 obyv.)

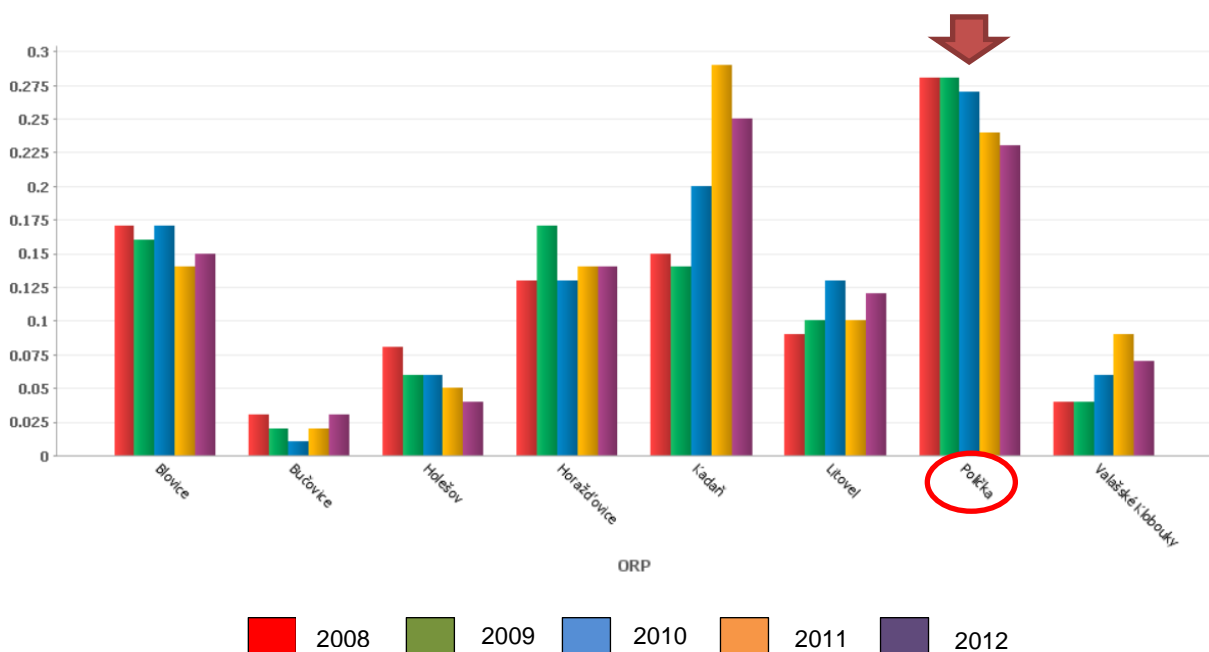
Obrázek 3: Měrná produkce tříděného skla a tříděného plastu + nápojových kartónů vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 8.700 – 9.000 obyv.; v t/1.000 obyv.)

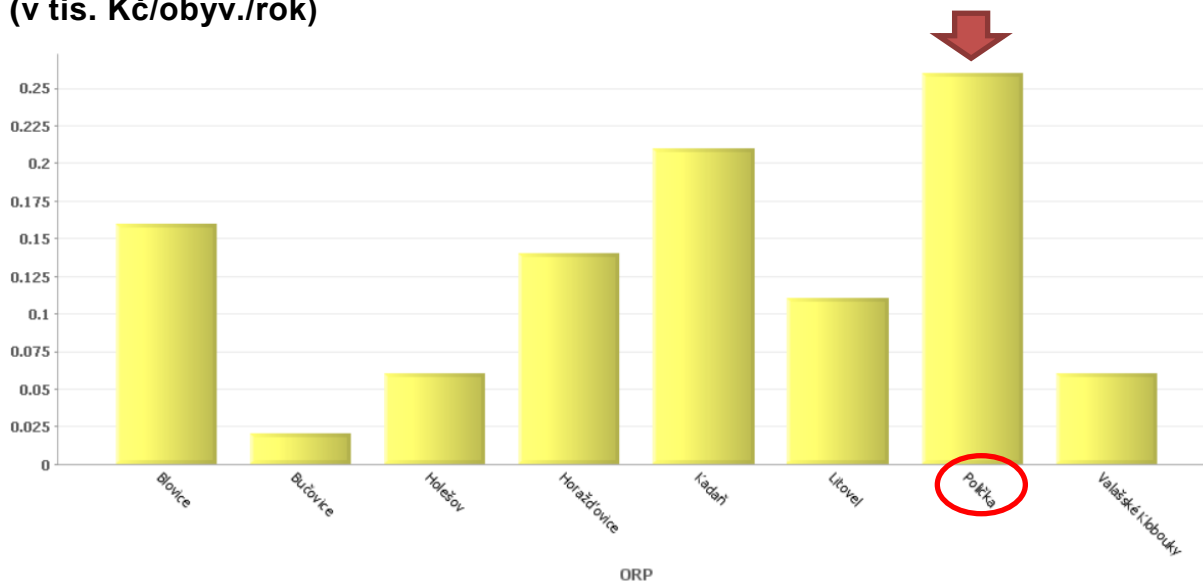
4. Sociální služby

Z hlediska sociálních služeb je na místě vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. SO ORP Polička dosahoval z pohledu každodenních výdajů na sociální služby ve sledovaném období jedněch z nejvyšších hodnot ze SO ORP s podobným počtem obcí, v letech 2008-2010 byly zcela nejvyšší. Tento stav odráží i celkový průměr za sledované období, jehož hodnota je 0,26 tis. Kč/obyv./rok. Výdaje však vytrvale klesají, a to z původních 0,28 (v r. 2008-9) na 0,23 tis. Kč/obyv.

Obrázek 4: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 19 – 20) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

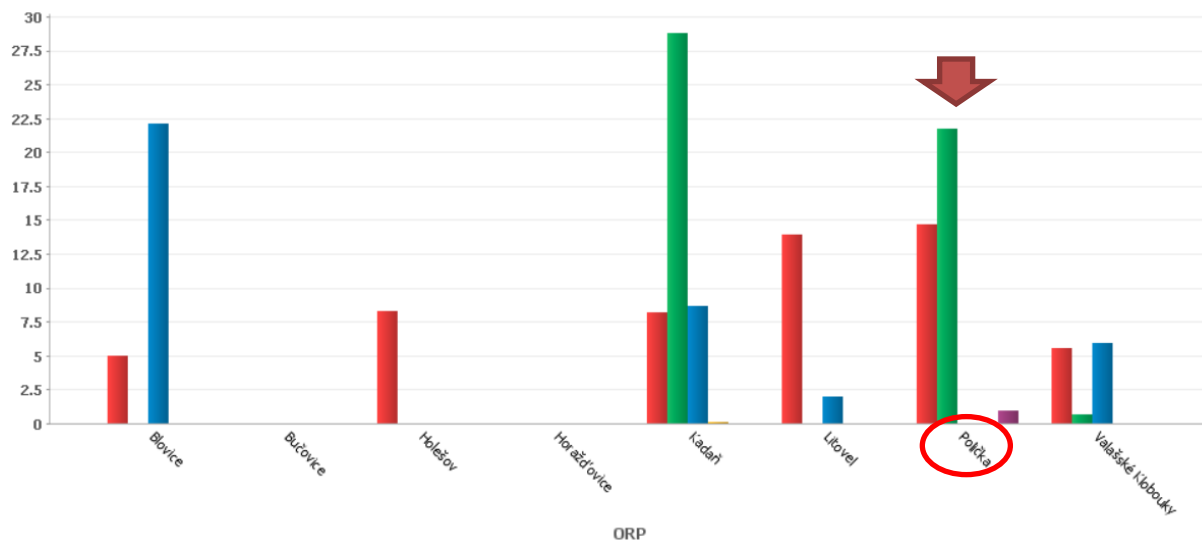
Obrázek 5: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 19 – 20) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Dále je vhodné zmínit srovnání **kapacity jednotlivých zařízení sociálních služeb**. SO ORP Polička vykazuje kapacitu jen u domovů pro seniory, domovů pro osoby se zdravotním postižením a chráněného bydlení. Ty jsou ovšem v porovnání s ostatními obvody vysoké:

- kapacita domovů pro seniory 14,64 na 1.000/ obyv. – nejvyšší;
- kapacita domovů pro osoby se zdravotním postižením 21,76 na 1.000/ obyv. – 2. nejvyšší;
- kapacita chráněného bydlení 0,92 na 1.000/ obyv. – jediný objekt.

Obrázek 6: Kapacita v jednotlivých zařízeních sociálních služeb ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 19 – 20) na 1.000 obyvatel

- kapacita domovů pro seniory
- kapacita domovů se zvláštním režimem
- kapacita chráněného bydlení
- kapacita domovů pro osoby se zdrav. postižením
- kapacita azylových domů

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Polička	
základní charakteristika	<p>v Pardubickém kraji je správní obvod ORP Polička:</p> <ul style="list-style-type: none"> • počtem 4. nejmenší • počtem obcí 5. nejmenší • rozlohou 7. nejmenší
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné i kapitálové výdaje na žáky MŠ
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nízká měrná produkce KO a SKO • vysoká produkce tříděného skla a plastu
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele • vysoká kapacita domovu pro seniory a domovu pro osoby se zdravotním postižením

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad